

Theatergroep PlayBack praat met jongeren over de gevaren van internet

chatten toe kan leiden

Sofie draait het liefst keiharde muziek, zo hoort ze de ruzies van haar ouders niet. Op haar kamer trekt ze zich terug en bezoekt chatrooms. Daar leert ze Mike18 kennen. Hij geeft Sofie het gevoel dat hij haar begrijpt en dat overkomt Sofie niet vaak. Mike18 daagt haar uit om elkaar in het echt te ontmoeten. Maar Mike18 blijkt geen 18 en hij heeft heel andere bedoelingen dan Sofie had verwacht.

TEKST: Astrid van Dam

Maandagmorgen, half 11. Ik zit in een kleine theaterzaal van het Alfa-college Hardenberg. In de zaal ruim zestig eerstejaars, 16-17 jaar, meest jongens. Op de speelvloer twee acteurs en twee beeldschermconstructies, her en der liggen kabels. Regisseur en voorstellingsbegeleider Kim Zonneveld heet iedereen welkom, legt uit waar de voorstelling over gaat en bereidt de jongeren voor op het gesprek dat ze na afloop zullen hebben. Oh ja, en of iedereen z'n mobiel van de stilstand af wil halen, ze moeten helemaal uit. "Echt út?!" "Ja uit, dat stoort de techniek." De voorstelling begint.

Over de theatergroep

PlayBack is gespecialiseerd in maatschappelijk betrokken theater voor jongeren. Zo maakten ze voorstellingen over drugs- en alcoholmisbruik, loverboys, schulden en zelfbeeld. De voorstelling van vandaag gaat over de risico's van contacten via internet, zoals cyberseks en digitaal pesten: **Web**. Vast onderdeel van hun spel formule is een interactief gedeelte achteraf, waarin PlayBack de jongeren uitdaagt tot een gesprek en ze uitnodigt op de spelvloer. Door onderdeel te worden van de spelsituaties, voelen ze dat ze invloed hebben op hun eigen gedrag en daardoor op hun omgeving. Juist dat zet de jongeren in beweging, want er worden veel vragen gesteld zonder hapklare antwoorden te geven. Door de actualiteit van de thema's en de interactie ontstaat al snel een dialoog.

Kijken en beleven

Sofie introduceert zichzelf. 't Is een stoere meid, rap van tong. Dat wil zeggen... pas als ze zich op MSN voordoet als Rose. Dan weet ze boekenwurm Bas wel te vinden en begint de 'fun' van het pesten. Minder stoer is ze als haar ouders weer eens ruzie hebben, dan blijkt Sofie een kwetsbaar meisje. Gelukkig voor Bas komt Xanna in zijn leven, die hem wél lief en knap vindt. En gelukkig voor Sofie is daar ineens ene Mike, die niet begrijpt waarom haar ouders zo'n mooie dochter niet zien staan. Hij geeft haar de aan-

dacht die ze thuis nu zo tekort komt. Sofie weet wel dat het niet verstandig is, maar zij geeft hem haar vertrouwen.

Het is even opletten, er zijn immers meer personages dan acteurs. Ze wisselen vaak en snel, getypeerd door een enkel kledingstuk. Het treffende spel maakt dat je met alle personages meegroeit naar hun hoogte- en dieptepunten. En dan is er die opvallende vorm: alle scènes vinden 'live' plaats op MSN, inclusief het aanmelden, de afkortingen en emoticons, het uitloggen en blokkeren. Gedurende die chatsessies kijken de acteurs niet naar elkaar, maar spreken rechtstreeks naar de zaal. Wij zijn het beeldscherm. En dat werkt! Zelfs als er webcams bijkomen word ik als vanzelf naar het beeldscherm gezogen. De acteurs lijken te verdwijnen. Een mooie vorm en reken maar dat alle jongeren het probleemloos volgen. Dit is hún taal, hún wereld.

Aan het eind ontmoeten beide stelletjes elkaar. Bas en Xanna vinden eindelijk vriendschap. Voor Sofie loopt het heel wat minder goed af. Misschien dat de voorstel-

Informatie

Leeftijd: 12+

Speelplek: scholen door heel Nederland

Doelgroep: vmbo/havo/vwo/mbo

Duur: 90 minuten

Spel: Thijs Gilbert en Lonne Gosling

Regie: Kim Zonneveld

Tekst: Bram Gerrits

Fotografie: Lotte van Iersel

Dramaturgie: Joanne Mensert

Productie: Marianne van de Velde

Artistieke leiding: Merel van Nes

Zakelijke leiding: Marieke Simons

Internet: www.tgplayback.nl

PlayBack speelt de komende maanden verschillende voorstellingen op scholen door het hele land. U bent van harte welkom een voorstelling te bezoeken. Voor meer informatie neemt u contact op met de zakelijk leider via marieke@tgplayback.nl

lingsbegeleider daarom koos voor een letterlijk ‘filmisch’ einde. Een goede keus, volgens mij, want de beelden zijn confronterend en de zaal reageert ongemakkelijk lacherig. Zoals pubers dat zo goed kunnen, stoer maar onhandig. Want ze weten drommels goed dat dit in het echt gebeurt en dat het ze misschien wel zelf had kunnen overkomen.

Over de voorstelling

PlayBack wil met **Web** bespreekbaar maken waar nog weinig over wordt gepraat: wat dóe jij eigenlijk allemaal op internet? Waar liggen jouw grenzen en hoe geef je die aan? Gedraag jij je op het net anders dan in het echt? Waarom eigenlijk? Hoe ga je om met digitaal pesten? Heb je zelf wel eens iets naars meegemaakt? Kennen je vrienden de risico’s net zo goed als jij? Dit soort vragen maakt jongeren bewust van hun eigen mening. En dat is nodig. Zij bevinden zich immers uren per dag in die virtuele wereld. Daar worden ze volgens deskundigen nog teveel alleen gelaten. Want zeg eens eerlijk, wanneer hebt u aan een leerling of uw kind gevraagd: “Hoe was het vandaag op internet?” Tieners hebben anderen nodig om te leren laveren tussen alle kansen en bedreigingen. Met hun ouders praten ze hier niet over, maar ook met elkaar bespreken ze hun internetervaringen maar zelden. Vaak blijkt het gesprek na afloop van deze voorstelling de eerste keer dat ze hierover met elkaar praten.

Napraten en meespelen

Na het applaus komt de voorstellingsbegeleider weer tevoorschijn en richt zich gelijk tot de zaal: “Welke woorden komen in je op bij het zien van dit verhaal?” De jongeren reageren nog wat onwennig: hyves, MSN, internet, je anders voordoen dan je bent... Ze praten door over hoe je je gedraagt op MSN, of je mensen daar echt kunt leren kennen. Ja, dat kan wel, maar dan moet je wel eerlijk zijn. En daar kun je niet altijd op vertrouwen, concluderen ze zelf. Al gauw blijkt dat bijna iedereen niet (al) z’n (echte) gegevens vrijgeeft op hyves. Dus wie is er nu niet eerlijk?

Eén van de jongens vindt het allemaal maar raar. Hij kent niemand die ooit zo’n extreme situatie heeft meegemaakt als in de voorstelling. Volgens hem zijn de jongeren van nu echt wel verstandiger. “Die Sofie heeft gewoon een steekje los, niemand stapt toch bij een onbekende vent van 27 in de auto?” Die opmerking zorgt voor onrust en verschillende leerlingen mengen zich nu in de discussie. “Ach joh, Sofie zoekt gewoon bevestiging, ze is onzeker, dat kun je toch zien!”

Kim nodigt de jongen die de onrust veroorzaakte uit om een scène mee te spelen, als goeie vriend

van Sofie, om haar te helpen in de lastige situatie met Mike. Dat wil hij wel en hij toont zich een 'stoere' vriend. Deze Mike maakt namelijk zoveel agressie in hem los, dat hij het liefst gelijk op hem in zou willen slaan. Maar dat maakt het voor Sofie niet echt makkelijker. Een klasgenoot heeft een beter idee. "Die vriend moet niet inspreken op Mike, maar op Sofie. Zij is degene die hulp nodig heeft, die haar eigen kracht en eigen grenzen moet leren voelen." Kim vraagt of hij die rol op zich wil nemen en zo heeft Sofie opeens twee vrienden naast zich op het toneel. Daar kan Mike echt niet meer tegenop.

De volgende sessie maakt nog meer los. Acteur Thijs zit met z'n rug naar de zaal en begint met ons te chatten. Hij spreekt de meisjes aan op hun mooie tieten en daagt de jongens uit tot agressief gedrag. De meisjes voelen hoe lastig het is om verstandig te reageren en je grenzen aan te geven. Het gaat ook zo snel, het bedreigende gevoel overvalt hen. Kim vraagt waarom ze hem niet gelijk blokkeren. "Ik wil liever iets meer van hem te weten komen. Als ik hem blokkeer staat hij me de volgende dag misschien wel op te wachten en ik heb geen idee wie het is." Maar er komen ook tips van de jongens: je kunt kiezen voor zwijgen in plaats van terugpraten. En je kunt beter vriendelijk blijven en de uitdager op een positieve manier ervan overtuigen dat het niks wordt. Ja, klinkt het instemmend, dat is een goed plan.

Ook een scène met de geplaagde Bas wordt nog kort uitgewerkt. Zouden ze Sofie tegenhouden,

als ze wisten wat hun vriendin deed? Zouden ze Bas helpen? Hoe dan? Zouden ze het melden bij een mentor? Er is wel een vertrouwenspersoon, maar leerlingen nemen elkaar dat 'klikken' niet in dank af. Ze lossen het liever zelf op door de pester met zijn of haar gedrag te confronteren.

Tot slot wijst de voorstellingsbegeleider nog even op de feiten. Digitaal pesten en machtsmisbruik door met name oudere mannen komt veel vaker voor dan je misschien weet. Denk na over wat je op internet zegt of laat zien, alles wordt vijftig jaar bewaard. Of die woorden nog bij de zaal zijn binnengekomen, weet ik niet zeker. Voor mijzelf was dat toch wel weer even een eye-opener. Vijftig jaar, dat is best lang. Hoe zat het ook alweer met m'n eigen profielen?

Over het project

Dat deze theatervorm en dit onderwerp een gesprek op gang brengen, is duidelijk. Maar ik ben toch wel benieuwd of die jongeren er uiteindelijk ook iets mee doen. De coördinator Sociale veiligheid heeft er in ieder geval subsidie voor gekregen, als aftrap van een grootschalige projectweek **Gedragen gedrag**. Alle eerstejaars worden ondergedompeld in workshops over zaken als agressie, discriminatie, intimidatie en vandalisme. De school hoopt hiermee inzicht te geven in de effecten van onacceptabel gedrag, om zo een respectvolle omgang met elkaar te bevorderen. Een sterk statement, ik kan niet anders zeggen. Maar zou dat dan echt nodig zijn of heeft die ene jongen misschien ook wel een beetje gelijk: "We zijn toch niet gek?!" <